
DEPARTMENT OF ENVIRONMENT

1. INTRODUCTION

1.1. Vision

1.1.1. The Department of Environment is the authority competent for the protection and preservation of the natural environment. The role of the Department is both advisory in the formulation of government policy on environmental issues, and executive in the implementation of environmental legislation.

1.2. Mission

1.2.1. The mission of the Department is to protect the environment, promote the sustainable management and conservation of our natural capital, and ensure the sustainability of ecosystems and that the environment is of quality adequate for sustaining the health and wellbeing of present and future generations. This is achieved through the rational use and appropriate management of resources and waste, the ex-ante assessment of the environmental impacts of development, the control of pollution, and action to combat climate change and strengthen adaptation, while at the same time contributing to green growth.

1.2.2. The Department of Environment has a coordinating role in policy formulation and an executive role in the implementation of environmental laws and policies which requires cooperation between various ministries and departments. It consists of five sectors dealing specifically with pollution control, waste management, environmental impact assessment, nature and biodiversity, and climate change. At the same time, the role of the Department is not restricted to its activities at the national level, but also at the European, as well as the international level, functioning as the national focal point to a number of international conventions and organisations.

1.2.3. In 2016, the activities of the Department focused on the implementation of environmental policy and legislation.

2. ENVIRONMENTAL IMPACT ASSESSMENT

2.1. Environmental Impact Assessment:

2.1.1. One of the key responsibilities of the Department of Environment is the implementation of procedures for the assessment of impacts on the environment from projects (Environmental Impact Assessment), plans and programmes (Strategic Environmental Assessment). The two procedures are governed by the following laws:

- Law on the Assessment of the Impacts on the Environment from Certain Projects (N.140(I)/2005 to 2014)
- Law on the Assessment of the Impacts on the Environment from Certain Plans and/or Programmes (N.102(I)/2005)

2.1.2. In 2016 a total of 140 projects were assessed, of which 105 were Preliminary Environmental Impact Reports and 35 were full Environmental Impact Assessment Studies. In addition, 6 Strategic Environmental Impact Assessments were also examined for plans and programmes.

- 2.1.3.** In 2016 a legislative proposal was prepared for a new law on the assessment of the impacts on the environment from certain projects, that will replace Law N. 140(I)/2005 and transpose Directive 2014/52/EU. The new law will harmonize the national legislation with the provisions of the Directive and improve the assessment process.
- 2.2. Environmental Implementation Review:** In 2016 the Department of Environment coordinated consultations for the preparation by the European Commission of the national report of Cyprus for the Environmental Implementation Review process. The objective of the EIR process is to improve the implementation of environmental legislation in the member states by identifying problems and the root causes of non-compliance, as well as solutions and good practices, and by initiating country dialogues to address these.
- 2.3. Espoo Convention:** The *Espoo Convention's* primary aim is to prevent, reduce and control significant adverse transboundary environmental impact from proposed activities. The Convention was ratified by Cyprus in 2000, and the two amendments proposed recently, entered into force on the 16th of May 2017.
- 2.4. SEA Protocol:** The objective of the Strategic Environmental Assessment (SEA) Protocol is to provide for a high level of protection of the environment, including health, throughout the development of proposed plans and programs. The Protocol was ratified by Cyprus, and entered into force on the 16th of May 2017.
- 2.5. Green Public Procurement:** The Green Public Procurement Awards were held for the third consecutive year in October 2016, in cooperation with the CopmraVerde Awards in Italy and La Fondazione Ecosistemi Foundation of Italy. Furthermore, the Department of Environment participates as a partner in the GreenS project of Horizon 2020, which aims to support Public and Local Authorities to implement Green Public Contracts. The Department also supports the Graspino project, funded by the Med Interreg 2014-2020 program, which focuses on green energy for the renovation of public buildings, smart cities and communities.
- 2.6. Eco-Management and Audit Scheme:** By the end of 2016, a total of 85 companies / organizations had been registered in the CYPRUS EMAS REGISTER. The Department of Environment supports the LIFE BRAVER project. The objectives of the project are to strengthen the regulatory burden on companies and organizations that have adopted EMAS, to incorporate EMAS into the environmental legislation, to adopt as a method for identifying and recording environmental issues, and to increase incentives for SMEs.
- 2.7. EU Ecolabel:** In 2016, the EU Ecolabel was awarded to 18 (eighteen) products. By the end of 2016, a total of 25 products and 1 Service are recorded in the Cyprus EU Ecolabel family.
- 2.8. Environmental noise:** In 2016 the Decree on the Environmental Noise Assessment and Management (Action Plans), after a consultation with the relevant Departments was published, which includes measures for reducing noise from noise transport for agglomerations in Nicosia and a population of more than 100,000 people and on roads with more than 3,000,000 movements a year. The timeline for implementation is 2018. A tender was also published for the preparation of noise maps and action plans for Larnaca complex, for areas with more than 100,000 people and roads with more than 3 million movements and for noise limits around airports and industrial sites.
- 2.9. Entertainment Noise:** In 2016 the Recreation Centers Law was published which covers

the granting of a license to a recreation center to broadcast sound outside and sets the maximum permissible sound emission limits, the volume control instruments to be used, and the location of these instruments.

- 2.10. Integrated Coastal Zone Management (ICZM):** On 29 August 2016, the Department of Environment signed the contract for the preparation of a Strategy and Action Plan for Integrated Coastal Zone Management (ICZM) for the period 2018-2028. The project will cost € 188,675 plus VAT and will be co-funded by the Operational Programme "Sea and Fisheries" 2014-2020 by 75% and by national funds by 25%. The duration of the contract will be 24 months.

3. ΚΛΑΔΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ

3.1. Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο Natura 2000

- 3.1.1.** Προτεραιότητα για την Κύπρο αποτελεί η πλήρης και αποτελεσματική υλοποίηση και εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Οδηγίας των Οικοτόπων για την προστασία των Ενδιαιτημάτων και των Ειδών (92/43/ΕΟΚ), μέσω του Ευρωπαϊκού Οικολογικού Δικτύου Natura 2000, το οποίο συνιστά τον ακρογωνιαίο λίθο της πολιτικής για την προστασία της βιοποικιλότητας. Το Μάρτιο του 2008, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε τον πρώτο ενημερωμένο κατάλογο των Τόπων Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ) - (SCI) για ένταξη στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Natura 2000. Η Κύπρος έχει καθορίσει 40 ΤΚΣ, έχει ολοκληρώσει 39 Διαχειριστικά Σχέδια ενώ το 40^ο βρίσκεται στο στάδιο της δημόσιας διαβούλευσης. Αναμένεται να οριστικοποιηθεί εντός του 1^{ου} τριμήνου του 2014.

- 3.1.2.** Μετά την οριστικοποίηση του καταλόγου των Τόπων Κοινοτικής Σημασίας, τα Κράτη Μέλη υποχρεούνται να κηρύξουν τις περιοχές αυτές ως «Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (ΕΖΔ)» (Special Areas of Conservation - SAC) το αργότερο μέσα σε μια εξαετία και να καθορίσουν τις προτεραιότητες για τη διατήρηση σε ικανοποιητική κατάσταση των τύπων οικοτόπων και ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος εντός αυτών, οι οποίες υπόκεινται στις διατάξεις του άρθρου 6 παρ. 1, 2, 3, 4 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ. Η Κυπριακή Δημοκρατία έχει προχωρήσει με την κήρυξη τριών περιοχών του Δικτύου Natura 2000 (Κοιλιάδα Διαρίζου, Ξερός Ποταμός και Βουνί Παναγίας) σε Ειδικές Ζώνες Διατήρησης, όπου, σύμφωνα με τις διαδικασίες που προνοεί ο σχετικός Νόμος της Φύσης 153(I)/2003, έχουν ετοιμαστεί Διατάγματα τα οποία καθιστούν μέτρα και δράσεις προστασίας για τους οικοτόπους και τα είδη και τα ενδιαιτήματα τους καθώς, επίσης και καθορισμό των επιτρεπόμενων και μη επιτρεπόμενων δράσεων σε αυτές. Στόχος είναι η κήρυξη και των υπόλοιπων περιοχών ως «Ειδικές Ζώνες Διατήρησης» το συντομότερο δυνατό.

3.2. Χωροκατακτητικά Ξένα Είδη

- 3.2.1.** Τα χωροκατακτητικά ξένα είδη (ΧΞΕ) είναι είδη που, εξαιτίας ανθρώπινων δραστηριοτήτων, μεταφέρονται εκτός του φυσικού τους εύρους εξάπλωσης, επιβιώνουν, αναπαράγονται και εξαπλώνονται, με αρνητικές επιπτώσεις στην οικολογία της νέας τοποθεσίας τους, καθώς και σοβαρές οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες. Τα ΧΞΕ αποτελούν μία από τις σημαντικότερες και αυξανόμενες αιτίες απώλειας βιοποικιλότητας και εξαφάνισης διάφορων ζωικών και φυτικών ειδών. Τον Σεπτέμβριο του 2013, είχε υποβληθεί στο Συμβούλιο της ΕΕ από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, πρόταση Κανονισμού για τα ΧΞΕ και αναμένεται ότι μέχρι το τέλος του 2014 θα έχει εγκριθεί. Ο

Κανονισμός στοχεύει στην πρόληψη από την εισαγωγή νέων ΧΞΕ στην ΕΕ και στην πιο αποτελεσματική αντιμετώπιση αυτών που έχουν ήδη εγκατασταθεί.

3.3. Βιολογική Ποικιλομορφία

- 3.3.1.** Η βιοποικιλότητα – αποτελεί την ποικιλία των οικοσυστημάτων, των ζώντων οργανισμών (ζωικών και φυτικών ειδών) και των γονιδίων που μας περιβάλλουν – είναι του πλανήτη παρέχοντας τρόφιμα, γλυκό νερό και καθαρό αέρα, καταφύγιο και φαρμακευτικές ουσίες, μετριάζει τις φυσικές καταστροφές, τους επιβλαβείς οργανισμούς και τις ασθένειες και συμβάλλει στη ρύθμιση του κλίματος. Αποτελεί επίσης το φυσικό μας κεφάλαιο, καθώς παρέχει οικοσυστημικές υπηρεσίες στις οποίες στηρίζεται η οικονομία μας. Η συνεχιζόμενη υποβάθμιση και η απώλεια της βιοποικιλότητας θέτει σε κίνδυνο την παροχή των υπηρεσιών αυτών: απώλεια ειδών και ενδιαιτημάτων, απώλεια του φυσικού πλούτου μέσα από την απασχόληση που προκύπτει από τη φύση και απώλεια ευημερίας του πλανήτη μας. Η απώλεια βιοποικιλότητας είναι η πιο κρίσιμη περιβαλλοντική απειλή σε παγκόσμια κλίμακα.
- 3.3.2.** Η έννοια της βιοποικιλότητας αναφέρεται στην ποικιλία γενών, ειδών και οικοσυστημάτων από τα οποία αποτελείται η ζωή στη Γη.
- 3.3.3.** Το 2010 πραγματοποιήθηκε η Δέκατη Διάσκεψη των Συμβαλλόμενων Μερών για Σύμβαση για τη Βιολογική Ποικιλομορφία (COP10), η οποία πραγματοποιήθηκε στη Ναγκόγια της Ιαπωνίας. Στη συνάντηση αποφασίστηκαν πολλά θέματα τα οποία κρίνονται καθοριστικά για την προστασία της βιοποικιλότητας του πλανήτη. Τα πιο σημαντικά - τα οποία αποτέλεσαν και αντικείμενο επίπονων συζητήσεων - ήταν η υιοθέτηση ενός νέου Πρωτοκόλλου για την πρόσβαση στους γενετικούς πόρους και τη συμμετοχή στα οφέλη από την αξιοποίησή τους, η υιοθέτηση ενός νέου στρατηγικού σχεδίου για την περίοδο 2011 – 2020, καθώς, επίσης και η εξασφάλιση οικονομικών πόρων, οι οποίοι θα συμβάλουν στην υιοθέτηση των στόχων της Σύμβασης.
- 3.3.4.** Η Κυπριακή Δημοκρατία υπέγραψε στις 29.12.2011, τα Πρωτόκολλα της Καρθαγένης και της Ναγκόγια-Κουάλα Λουμπόρ, σχετικά με την ευθύνη και αποζημίωση για τις ζημιές που δυνατό να προκαλέσουν οι ζωντανοί γενετικά τροποποιημένοι οργανισμοί, και σχετικά με την πρόσβαση στους γενετικούς πόρους και τη δίκαιη και ισότιμη συμμετοχή στα οφέλη που προκύπτουν από τη χρήση τους (Access to Benefit Sharing), αντίστοιχα.
- 3.3.5.** Τον Οκτώβριο 2012 πραγματοποιήθηκε η Ενδέκατη Διάσκεψη των Συμβαλλόμενων Μερών στη Σύμβαση για τη Βιολογική Ποικιλομορφία στο Hyderabad στην Ινδία, κατά τη διάρκεια της Κυπριακής Προεδρίας. Ο Υπουργός Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, κ. Σοφοκλής Αλετράρης, ως Προεδρεύων του Συμβουλίου Υπουργών Περιβάλλοντος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μετέσχε, μαζί με τη Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου και ομάδα Κύπριων τεχνοκρατών, στη Συνάντηση Κορυφής της Ενδέκατης Συνόδου της Διάσκεψης των Μερών της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τη Βιοποικιλότητα, που έγινε το μήνα που πέρασε στην πόλη Hyderabad της Ινδίας.
- 3.3.6.** Κατά το 2013 συνεχίστηκε η προετοιμασία για την Διάσκεψη των Μερών, η οποία θα πραγματοποιηθεί το 2014. Σημαντικό θέμα το οποίο απασχολεί τα κράτη-μέλη είναι η κινητοποίηση των πόρων για την προστασία της βιοποικιλότητας.
- 3.3.7.** Στα πλαίσια της Σύμβασης για τη Βιοποικιλότητα σύμφωνα με τις πρόνοιες του Άρθρου 6, έχει ετοιμαστεί το Εθνικό Σχέδιο Δράσης (NBSAP), το οποίο περιλαμβάνει δράσεις και μέτρα για την ανάσχεση της απώλειας και προστασία της. Ετοιμάζεται και θα ολοκληρωθεί άμεσα το Σχέδιο Μέτρων για τη Βιοποικιλότητα που ουσιαστικά αποτελεί

συνέχεια του Εθνικού Σχεδίου Δράσης, ούτως ώστε να γίνει ιεράρχηση των μέτρων που έχουν προταθεί στο Σχέδιο και η ετοιμασία πρότασης συγκεκριμένου Σχεδίου Μέτρων με εκτίμηση δαπανών, αποδοτικότητας και εφαρμοσιμότητάς τους.

3.4. Εμπόριο Άγριων Ειδών Χλωρίδας και Πανίδας

3.4.1. Το Διεθνές εμπόριο ειδών άγριας ζωής, που ανέρχεται σε εκατομμύρια ευρώ το χρόνο, είναι η κυριότερη αιτία για την τεράστια μείωση του αριθμού πολλών ειδών ζώων και φυτών. Η Κύπρος, η οποία επικύρωσε τη Σύμβαση CITES (Κυρωτικός Νόμος Αρ. 74/2004), είναι υποχρεωμένη να ελέγχει το εμπόριο ειδών τα οποία διατρέχουν άμεσο κίνδυνο για εξαφάνιση και που συμπεριλαμβάνονται σε ένα κοινά αποδεκτό κατάλογο. Καθ' όλη τη διάρκεια του 2013 συνεχίστηκε ο συστηματικός έλεγχος των ειδών χλωρίδας και πανίδας που εισάγονταν ή εξάγονταν από την Κυπριακή Δημοκρατία. Στα πλαίσια αυτά το Τμήμα έλεγξε δεκάδες αιτήσεις για εισαγωγή ειδών, σε σχέση με τις πρόνοιες της Σύμβασης CITES.

3.5. Καταπολέμηση της Απερήμωσης

3.5.1. Η απερήμωση είναι ένα φαινόμενο που επηρεάζει πολλές χώρες του πλανήτη ανάμεσά τους και την Κύπρο. Το φαινόμενο αυτό συνεπάγεται την απώλεια της παραγωγικότητας των εδαφών με αποτέλεσμα την υποβάθμιση της γης σε άνυδρες, υπο-άνυδρες και ξηρές υπό-άνυδρες περιοχές. Αναγνωρίζοντας τους κινδύνους που συνεπάγεται η εξάπλωση του φαινομένου της απερήμωσης στο ίδιο το περιβάλλον και τη βιοποικιλότητα της Κύπρου, η Κυπριακή Δημοκρατία έχει επικυρώσει τη σχετική Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την Καταπολέμηση της Απερήμωσης (Νόμος Αρ. 23(III)/1999), ενώ το 2008 ολοκληρώθηκε η ετοιμασία του προσχεδίου του Εθνικού Σχεδίου Δράσης (ΕΣΔ) για την Καταπολέμηση της Απερήμωσης. Τον Οκτώβριο του 2011 υπογράφηκε συμφωνία για "Σχέδιο Μέτρων για την Καταπολέμηση της Απερήμωσης στην Κύπρο", που ουσιαστικά αποτελεί συνέχεια του Εθνικού Σχεδίου Δράσης, ούτως ώστε να γίνει ιεράρχηση των μέτρων που έχουν προταθεί στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης και η ετοιμασία πρότασης συγκεκριμένου Σχεδίου Μέτρων με εκτίμηση δαπανών, αποδοτικότητας και εφαρμοσιμότητάς τους, ούτως ώστε να αντιμετωπιστεί το φαινόμενο της απερήμωσης στην Κύπρο.

3.5.2. Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης θα συζητηθεί περαιτέρω για τη διαμόρφωση τελικού, το οποίο θα υποβληθεί κατά το 2014 στο Υπουργικό Συμβούλιο για έγκριση.

3.6. Πρόγραμμα για την Προστασία και Διαχείριση των Αλυκών Λάρνακας

3.6.1. Συνεχίστηκαν οι εργασίες της Επιτροπής Παρακολούθησης και Διαχείρισης των Αλυκών Λάρνακας, οι οποίες στόχο έχουν την προστασία και διαχείριση του ευαίσθητου οικοσυστήματος των Αλυκών Λάρνακας. Το Τμήμα Περιβάλλοντος σε συνεργασία και με τα άλλα αρμόδια Τμήματα, προχώρησε στην υλοποίηση δράσεων στην περιοχή, όπως συντήρηση κατασκευών περιμετρικά του μονοπατιού (παρατηρητήριο πουλιών και ξύλινη γέφυρα), καθαρισμοί εκατέρωθεν του μονοπατιού με κόψιμο χόρτων και κλάδεμα ακακίας, κ.λ.π. Επίσης, έχει ετοιμαστεί μελέτη αποκατάστασης της περιοχής των Αλυκών στις Καμάρες από τις επιχωματώσεις οι οποίες έγιναν στη συγκεκριμένη περιοχή. Επιπλέον, έχει καταβληθεί στο Δήμο Λάρνακας το ποσό των 30.000 Ευρώ με τη δέσμευση ότι θα υλοποιήσουν δράσεις όπως καθαρισμούς, ετοιμασία ενημερωτικού υλικού, κατασκευή ποδηλατοστασίων, τοποθέτηση πινακίδων πληροφόρησης κλπ.

3.7. Διαχείριση της Χερσονήσου του Ακάμα

- 3.7.1.** Το Υπουργικό Συμβούλιο, με απόφασή του στις 23 Φεβρουαρίου, 2010, ενέκρινε τα όρια της περιοχής «Χερσονήσος Ακάμα» για ένταξη στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Natura 2000. Με βάση την πιο πάνω απόφαση, το Τμήμα Περιβάλλοντος είχε αποστείλει στις 26 Μαρτίου, 2010 στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τα όρια και τα σχετικά δεδομένα της εν λόγω περιοχής, για ένταξη στο προαναφερόμενο Δίκτυο. Παράλληλα, προχώρησε και στην προώθηση της δημοσίευσης της εν λόγω απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου στην Επίσημη Εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας η οποία εκδόθηκε στις 9 Απριλίου, 2010. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή με απόφαση της στις 18.11.2011 ενέκρινε την πρόταση της Κυπριακής Δημοκρατίας σχετικά με την ένταξη της Χερσονήσου του Ακάμα στο Δίκτυο NATURA 2000.
- 3.7.2.** Το τελικό Διαχειριστικό Σχέδιο έχει κατατεθεί εντός του 2013 και βρίσκεται στο στάδιο της δημόσιας διαβούλευσης. Αναμένεται να οριστικοποιηθεί εντός του 1^{ου} τριμήνου του 2014, οπότε και θα παρουσιαστεί σε δημόσιες συγκεντρώσεις.

3.8. Γενετικά Τροποποιημένοι Οργανισμοί

- 3.8.1.** Από τον Μάιο του 2004 βρίσκεται σε ισχύ ο Νόμος που αφορά τη σκόπιμη ελευθέρωση γενετικά τροποποιημένων οργανισμών στο περιβάλλον (Αρ. 160 (I)/2003). Στα πλαίσια της συμμετοχής της Κύπρου στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αδειοδότηση Γενετικά Τροποποιημένων Οργανισμών (ΓΤΟ) στην Ε.Ε, εκφράσθηκαν και κατά το 2013 αρνητικές θέσεις σε αιτήσεις που εξετάζει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τη διάθεση στην αγορά γενετικά τροποποιημένων προϊόντων.
- 3.8.2.** Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ξεκινήσει μια προσπάθεια τροποποίησης της Οδηγίας για τους ΓΤΟ (2001/18/ΕΕ), ώστε να παρέχεται το δικαίωμα στα κράτη-μέλη (ΚΜ) να απαγορεύουν την καλλιέργεια ΓΤΟ σε μέρος ή και σε όλη την επικράτειά τους. Η Κύπρος ήταν ένα από τα κράτη-μέλη που διαπραγματεύτηκαν σκληρά και πέτυχαν τις πρόνοιες που συμπεριλαμβάνονται στα Συμπεράσματα του Συμβουλίου του 2008, ειδικά την αναφορά σε περιοχές με ειδικά αγρονομικά και περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά, περιλαμβανομένων μικρών απομονωμένων νησιών, να διασφαλίσουν ειδικά μέτρα διαχείρισης ή περιορισμού, συμπεριλαμβανομένης της απαγόρευσης για καλλιέργεια ΓΤΟ. Για το λόγο αυτό όταν η Ε.Ε., λαμβάνοντας υπόψη την απαίτηση των ΚΜ, ετοίμασε κατάλογο με τους λόγους που μπορεί να επικαλεστεί ένα ΚΜ για να προχωρήσει σε περιορισμό ή απαγόρευση της καλλιέργειας ΓΤΟ, ο οποίος περιλάμβανε και περιβαλλοντικούς λόγους, θεωρήθηκε ως σημαντική πρόοδος και εξέλιξη για την Κύπρο. Παρόλα αυτά, λόγω διαφωνιών μεταξύ των ΚΜ για τη νομική βάση της πρότασης, αλλά και άλλων θεμάτων έχει φθάσει σε αδιέξοδο. Αναμένεται επαναφορά της πρότασης εντός του 2014.

3.9. Πρόγραμμα LIFE

- 3.9.1.** Το Πρόγραμμα LIFE+, το κύριο χρηματοδοτικό εργαλείο για το περιβάλλον της ΕΕ, τέθηκε σε ισχύ το 2007 και είχε διάρκεια μέχρι και το 2013. Το Πρόγραμμα αποτελείτο από τρεις Πυλώνες για θέματα Φύσης και Βιοποικιλότητας, Περιβαλλοντικής Πολιτικής και Διακυβέρνησης, και Ενημέρωσης και Επικοινωνίας.
- 3.9.2.** Το Τμήμα Περιβάλλοντος ως Εθνικό Σημείο Επαφής, είχε την ευθύνη για ενημέρωση των πιθανών ενδιαφερομένων να συμμετάσχουν με προτάσεις στις ετήσιες Προκηρύξεις. Σχετικό σεμινάριο πραγματοποιείτο σε ετήσια σχεδόν βάση και σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή

Επιτροπή με θέμα τη συμμετοχή στο Πρόγραμμα και πληροφορίες για υποβολή προτάσεων. Κατά την Προκήρυξη του 2013 υποβλήθηκαν 24 προτάσεις οι οποίες αξιολογήθηκαν από την ΕΕ και προγραμματίζεται η χρηματοδότηση 3 προτάσεων, με υπολογιζόμενη έναρξη τον Ιούνιο του 2014.

3.9.3. Σημειώνεται επίσης ότι για τη Χρηματοδοτική Περίοδο 2014 – 2020 θα τεθεί σε ισχύ νέος Κανονισμός για το LIFE, ο οποίος θα αποτελεί το νέο Πρόγραμμα Πλαίσιο για το περιβάλλον και την κλιματική δράση. Θα απαρτίζεται από δύο υπο-προγράμματα, ένα για το περιβάλλον και ένα για την κλιματική δράση και κάθε ένα από τα υπο-προγράμματα θα αποτελείται από τρεις Τομείς Προτεραιότητας.

3.10. Διευθυντής Διαχειριστικού Σχεδίου του Ακάμα

3.10.1. Το Τμήμα Περιβάλλοντος για εφαρμογή των σχετικών αποφάσεων του Υπουργικού Συμβουλίου, τον Απρίλιο του 2012, μετά από ανοικτό διαγωνισμό κατακύρωσε την προσφορά για την αγορά υπηρεσιών για Διευθυντή Έργου του Ακάμα, για περίοδο πέντε χρόνων στο Αρχιτεκτονικό Γραφείο Αντωνία Θεοδοσίου.

3.10.2. Σε γενικές γραμμές οι όροι εντολής του Διευθυντή Έργου είναι, σε πρώτο στάδιο, να υποβάλει σχετική Έκθεση στην οποία να περιγράφεται ο βαθμός στον οποίο υλοποιήθηκαν τα μέτρα τα οποία είχαν αποφασιστεί στο παρελθόν, ως επίσης οι λόγοι που εμπόδισαν την πλήρη υλοποίηση τους και να συνδράμει ουσιαστικά στην ετοιμασία Έγγραφων Διαγωνισμού, για την εκπόνηση από Ειδικούς Συμβούλους, Διαχειριστικού Σχεδίου για την περιοχή της Χερσονήσου, που θα έχει ως γενικό στόχο την οικονομική και κοινωνική αναζωογόνηση και ανάδειξη της περιοχής και των Κοινοτήτων.

3.10.3. Στα πλαίσια των υποχρεώσεών της η Διευθύντρια Έργου, είχε συναντήσεις με εκπροσώπους πλείστων από τις κοινότητες του Ακάμα, και έχουν καταγράψει οι θέσεις, απόψεις και εισηγήσεις τους με σκοπό τον καταρτισμό και την προώθηση έργων στην περιοχή. Τα αποτελέσματα των συναντήσεων της, συμπεριλαμβανομένων δικών της εισηγήσεων παρουσιάστηκαν σε Πανκοινοτική συγκέντρωση στο Νέο Χωριό, καθώς και στις δύο επόμενες Εξαμηνιαίες Εκθέσεις που συνέταξε.

3.10.4. Πραγματοποιήθηκε μια συνεδρίαση της Διαχειριστικής Επιτροπής (28.3.2013), ενώ προκηρύχθηκε και ολοκληρώθηκε Φωτογραφικός Διαγωνισμός με θέμα «Ακάμας: η λαϊκή αρχιτεκτονική των οικισμών, η ύπαιθρος, η αρχαιολογία, το παραδοσιακά δομημένο πολιτιστικό τοπίο της Υπαιθρου» σε συνεργασία με το Γραφείο Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην Κύπρο και την Φωτογραφική Εταιρεία Κύπρου – Τμήμα Πάφου. Οι συμμετοχές έφτασαν περίπου τις 50, ενώ οι φωτογραφίες περίπου τις 180.

3.10.5. Αξίζει να σημειωθεί ότι δημιουργήθηκε ιστοσελίδα για την περιοχή του Ακάμα με σχετικό υλικό, ενώ πραγματοποιήθηκε Περιφερειακό Συνέδριο Ε.Ε. – Κύπρος με θέμα «Περιβάλλον και Πολιτιστικό τοπίο του Ακάμα», σε συνεργασία με το Γραφείο Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην Κύπρο, οι συμμετέχοντες έφτασαν τους 120 περίπου.

4. WASTE MANAGEMENT

4.1. Waste management is a pressing priority for Cyprus given the need for the effective management of the environmental impacts resulting from waste and for ensuring a high level of protection for the environment and human health. Despite implementation of the EU policy, the largest percentage of waste is still landfilled. A significant deviation is

observed with respect to municipal waste, the generation of municipal waste per person of which is at much higher levels than the respective EU average, with Cyprus being among the 3 highest producers of municipal waste per capita in the EU.

4.2. Management Plans and Waste Prevention programs: A Municipal Waste Management Plan and a National Waste Prevention Programme, in accordance with the requirements of the Waste Framework Directive (2008/98/EC), were adopted in 2015. Their key objectives are to achieve by 2020 at least a 50% recycling of paper, plastic, metal and glass, and by 2021 a 15% in the separate collection of the organic content of municipal waste and a 40% separate collection of municipal waste. 3 additional management plans were adopted in 2016 for all other waste streams (oils and fuels, tyres and others).

4.3. Management of Packaging Waste: A total of 77 inspections were conducted in 2016 for the enforcement of the Law on Packaging and Packaging Waste of 2002 and specifically the obligations of producers. A report was prepared and submitted to the European Commission on the management of packaging waste, with 2014 as the reference year. According to the reporting results, an overall recycling and recovery rate of 58,7% was achieved, with 32,2% for glass, 46,6% for plastic, 96,7% for paper/ cartons, 97,4 % metal and 11,5% for wood.

4.4. Management of Electrical and Electronic Waste

4.4.1. WEEE is the fastest growing stream of municipal waste produced. There is a requirement for the separate collection of at least 4 kg / person / year or a total of 3000 tonnes per year by 2016 at the national level. In 2012 Directive 2012/19/EE was adopted, setting a percentage target of 65% for the separate collection of the total WEEE quantities placed on the market. It has been estimated that for Cyprus this will triple the quantities that are currently collected. The Directive was transposed in 2015 with the Waste Regulations for the management of WEEE (73/2015) and the new target must be achieved by 2019, with an intermediate target of 45% to be reached by 2016.

Given the need to increase the separate collection of WEEE the Department has proceeded with the implementation of measures including the inspection of all collection points so as to assess ways of increasing their effectiveness and the inspection of illegal metal waste management facilities, while collection points have been placed in all metal waste management facilities. Also, in the course of enforcing the provisions of the Regulations for the “Producer Responsibility” for the imports of Electric/Electronic Equipment and household Batteries in the Cypriot market, the Department of Environment in association with the Cyprus Ports Authority (CPA), have initiated measures for the control of imports at the Cyprus ports of entry.

4.5. Batteries and accumulators: Under the waste batteries and accumulators collective scheme, more than 3500 collection bins were placed by the end of 2016. In 2016, more than 90% of car batteries placed in the market (4150 tonnes) were collected and exported to licensed waste management plants in the European Union. Also in 2016 Waste Regulations (56/2016) were published for transposing Directive 2013/56/EU (amending Directive 2006/66/EC) on batteries and accumulators and waste batteries and accumulators, as regards the placing on the market of portable batteries and accumulators containing cadmium intended for use in cordless power tools, and of button cells with low mercury content.

4.6. Management of non-packaging paper: The Department of Environment has prepared

draft Regulations for the management of non-packaging paper under the Producer Responsibility principle.

4.7. Co-funded Projects

- 4.7.1.** According to the OP the planned investments for the programming period 2014-2020 include among others the closure and restoration of the 60 landfills of the Nicosia and Limassol Districts, the completion / extension of the Green Points network, new infrastructure for waste management and the upgrading of existing infrastructure, co-funding the implementation of PAYT or/and other systems for promoting separate collection by local authorities and the implementation of actions for integrated MSW management in remote areas (zero waste approach), and financial support for enterprises for implementing and promoting a reduced waste generation and separate collection waste program in their operational cycle, for waste management facilities to increase their capacity or improve the technology used and for industries that are including recyclable materials in their production processes.
- 4.7.2. LIFE Know Waste Project:** The Department of Environment is a partner of the Life Know Waste Project which was initiated in 2014, with the goal of promoting waste reduction, reuse and recycling (RRR) in Cyprus, through an awareness raising campaign. In 2016, the Department of Environment implemented training sessions for local Authority regarding pay as you through systems and separate collection.
- 4.7.3. Consortium for a Coherent European Landfill Management Strategy Project:** The Department of Environment is taking part as a partner in the Interreg Europe Cocoon Program which was officially approved on the 5th October 2016. The project is coordinated by i-Cleantech Flanders and unites 8 partners from 6 EU regions. With a budget of 1,4 million euro the COCOON partners will improve regional policy on landfill management in the 6 regions.
- 4.7.4. MED-BLUEISLANDS-Seasonal Variation of Waste Project:** The Interreg MED BLUEISLANDS was officially launched in November 2016 and is coordinated by the Department of Environment. The project is carried out by 14 partners, including 9 Mediterranean islands, 2 economic operators, 2 research institutions and 1 international association specialized in resource management. The BLUEISLANDS project aims to identify, address and mitigate the effect of the seasonal variation of waste generated on Mediterranean islands as an effect of tourism.

5. POLLUTION CONTROL

- 5.1.** In 2016, a total of 217 applications for Waste Management Permits (registration for collection / transportation, marketing / brokering and processing) were submitted, of which 162 and were granted by the Minister of Agriculture, Rural Development and Environment.
- 5.2.** In addition, the Department of Environment hired services from fifteen independent consultants for 2016 who carried out the inspections of activities covered under the Waste Laws of 2011 and 2016, the Industrial Emissions Laws of 2013 and 2016 and the Laws on the Control of Water Pollution of 2002 to 2013 from April to December 2016.
- 5.3.** During their contract, the inspectors contacted 2443 inspections all over Cyprus covering mainly the following categories:

- (a) Permitted facilities according to the above laws:
- Industries (slaughterhouses, poultry slaughterhouses, animal waste treatment plants, urban wastewater treatment plants, power stations, cement kilns, quarries, mines, bricks and ceramics production plants, food industries)
  - Livestock Facilities (piggeries, cattle farms, sheep and goats farms, poultry farms)
  - Waste Treatment Plants (ELVs, WEEE, Metal Scrap, Packaging Waste, Used Cooking Oils, Ink Cartridges and Toners, Used Motor Oils and Bilges, Clinical and Pharmaceutical Waste, etc)
- (b) Licensed Collectors/Transporters of Waste
- (c) Waste Collection Points
- (d) Waste Producers
- (e) Complaints

During the above inspections, 95 Fines were given, For Offenders not paying the fine, the Department of Environment prepared and send 15 prosecutions to the Government's Legal Service.

6. CLIMATE CHANGE

6.1. Η Σύμβαση Πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή και το Πρωτόκολλο του Κιότο

6.1.1. Η Συνθήκη Πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για τις κλιματικές αλλαγές (UNFCCC) που τέθηκε σε ισχύ τον Μάρτιο του 1994 και το Πρωτόκολλο του Κιότο που τέθηκε σε ισχύ τον Φεβρουάριο του 2005 παρέχουν το διεθνές πλαίσιο για την αντιμετώπιση του φαινομένου της κλιματικής αλλαγής.

6.1.2. Η Συνθήκη που μέχρι σήμερα επικυρώθηκε από 194 χώρες, παρέχει το παγκόσμιο θεσμικό πλαίσιο για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και κεντρικός στόχος της είναι «η σταθεροποίηση των συγκεντρώσεων των αερίων του θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα σε επίπεδα που θα αποτρέψουν την επικίνδυνη παρέμβαση ανθρωπογενών παραγόντων με το κλιματικό σύστημα. Τέτοια επίπεδα θα επιτευχθούν μέσα σε χρονικό πλαίσιο κατάλληλο ώστε να επιτρέψει στα οικοσυστήματα να προσαρμοστούν φυσικά στην κλιματική αλλαγή, να διασφαλιστεί ότι η παραγωγή τροφίμων δεν απειλείται και να καθιστά δυνατή τη συνέχιση της οικονομικής ανάπτυξης με ένα βιώσιμο τρόπο.».

6.1.3. Το Πρωτόκολλο του Κιότο που μέχρι σήμερα επικυρώθηκε από 194 χώρες, ορίζει νομικά δεσμευτικές οριακές τιμές εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, αρχικά για τις 37 βιομηχανικές χώρες, συμπεριλαμβανομένων όλων των κρατών της Ευρωπαϊκής Ένωσης εκτός της Κύπρου και της Μάλτας, καθώς και για την Ευρωπαϊκή Ένωση ως ενιαία διεθνή οντότητα. Από την 1/1/2011 επίσης ορίστηκαν οριακές τιμές στο Παράρτημα Ι της Σύμβασης για την Μάλτα, ενώ από την 1/1/2013 για την Κύπρο. Τα μέρη του Παραρτήματος Ι έχουν υποχρέωση να έχουν πολιτικές και μέτρα για μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.

6.1.4. Με τη συμφωνία του Κιότο το 1997, ο ανεπτυγμένος κόσμος συμφώνησε όπως περιορίσει την πρώτη περίοδο του Πρωτοκόλλου 2008 – 2012 τις οικίες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου κατά 5% σε σχέση με τα επίπεδα του 1990. Τα τότε 15 κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης απέδειξαν τη στράτευσή τους στην εν λόγω διαδικασία

όταν συμφώνησαν να συμβάλουν στον παγκόσμιο στόχο επιχειρώντας ακόμα μεγαλύτερες μειώσεις, δηλαδή 8% σε σχέση με τα επίπεδα του 1990 για την ίδια περίοδο.

- 6.1.5.** Στην 18^η Διάσκεψη των Συμβαλλομένων Μερών (COP18) της Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή, το Δεκέμβριο του 2012, συμφωνήθηκε μεταξύ άλλων η παράταση της ισχύς του Πρωτόκολλου του Κιότο μέχρι το 2020. Η Κύπρος μαζί με τα υπόλοιπα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχουν αναλάβει τον ομαδικό στόχο μείωσης των εκπομπών κατά 20% μέχρι το 2020 σε σχέση με το 1990.

6.2. Ευρωπαϊκές Εξελίξεις στον Τομέα της Κλιματικής Αλλαγής

- 6.2.1.** Το 2014 εκδόθηκαν οι ακόλουθοι νέοι κανονισμοί / αποφάσεις με άμεση εφαρμογή:

6.2.1.1. Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 421/2014 για την τροποποίηση της οδηγίας 2003/87/ΕΚ σχετικά με τη θέσπιση συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων του θερμοκηπίου εντός της Κοινότητας, εν όψει της εφαρμογής έως το 2020 μιας διεθνούς συμφωνίας για τη θέσπιση ενός ενιαίου παγκόσμιου αγορακεντρικού μέτρου σχετικά με τις εκπομπές που οφείλονται στις διεθνείς αεροπορικές μεταφορές. Ο εν λόγω Κανονισμός, ο οποίος ψηφίστηκε τον Απρίλιο του 2014, αποτέλεσε την συνέχιση των προσπαθειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για να διατηρηθεί η ώθηση που επιτεύχθηκε στην 38^η Συνέλευση του Διεθνούς Οργανισμού Πολιτικής Αεροπορίας το 2013, με σκοπό την επίτευξη μιας μελλοντικής διεθνούς συμφωνίας για τον έλεγχο των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου που οφείλονται στις αεροπορικές μεταφορές.

6.2.1.2. Ο Κανονισμός προβλέπει την εισαγωγή προσωρινής παρέκκλισης για την παρακολούθηση, την έκθεση και την παραχώρηση δικαιωμάτων από πτήσεις προς και από χώρες εκτός του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ) από την 1^η Ιανουαρίου 2013 έως την 31^η Δεκεμβρίου 2016. Πτήσεις από και προς χώρες εντός του ΕΟΧ εξακολουθούν να καλύπτονται από τις πρόνοιες της Οδηγίας 2003/87/ΕΚ.

6.2.2. Για την εφαρμογή της Απόφασης με αριθ. 529/2013/ΕΕ, κατά τη διάρκεια του 2014 αξιοποιήθηκαν τα διαθέσιμα στοιχεία κάλυψης γης βάση του «CORINE» για το 2000 και 2006 και ετοιμάστηκαν οι κατηγορίες χρήσης γης, αλλαγής χρήσης γης και δασοπονίας (LULUCF) σύμφωνα με την μεθοδολογία της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Αλλαγή τους Κλίματος (IPCC). Σαν αποτέλεσμα ολοκληρώθηκε η έκταση της Κύπρου χωρίστηκε σε 6 κύριες κατηγορίες χρήσεις γης: Οικισμοί, Καλλιέργειες, Δάση, Λιβάδια/ Βοσκότοποι, Υγρότοποι και Άλλη Γη (Βράχοι/ Παραλίες/Αμμοθίνες).

6.2.3. Φθοριούχα αέρια του θερμοκηπίου: Το 2014 ολοκληρώθηκε η διαδικασία στο Συμβούλιο και ακολούθως στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, για την αναθεώρηση του Κανονισμού για τα φθοριούχα αέρια του θερμοκηπίου. Ο καινούριος κανονισμός ο οποίος εφαρμόστηκε από την 01.01.15 είναι πολύ αυστηρός ως προς τις πρόνοιες χρήσης και παραγωγής των εν λόγω αερίων, περιλαμβάνει μεταξύ άλλων α) χρονοδιάγραμμα απόσυρσης των φθοριούχων αερίων, β) αντικατάσταση αυτών με αέρια με χαμηλότερο GWP, γ) αλλαγή στον τρόπο ελέγχου διαρροών από τους χειριστές αερίων σύμφωνα με το GWP του αερίου, δ) επέκταση των υποχρεώσεων ελέγχων διαρροών στα οχήματα, ε) απαγόρευση συντήρησης εξοπλισμού αναλόγως του αερίου που περιέχει, στ) αυξημένες υποχρεώσεις εκθέσεων από τους εισαγωγείς και ζ) ριζοσπαστικές αλλαγές στον τρόπο διάθεσης αερίων στην αγορά (placeonthemarket).

6.2.4. Εκπομπές CO₂ από επιβατηγά αυτοκίνητα και από ελαφρά επαγγελματικά αυτοκίνητα: Τον Ιούλιο του 2012 η Επιτροπή υιοθέτησε πρόταση για Κανονισμό που να

τροποποιεί τον 443/2009 για να καθορίσει τις λεπτομέρειες έτσι ώστε να επιτευχθεί ο στόχος μείωσης των εκπομπών CO₂ μέχρι το 2020 στα επιβατηγά αυτοκίνητα καθώς και στα ελαφρά επαγγελματικά οχήματα. Στόχος των τροποποιήσεων είναι να καθοριστούν οι λεπτομέρειες προς επίτευξη του στόχου των 95gCO₂/km για τα καινούρια επιβατηγά αυτοκίνητα και των 147gCO₂/km στα ελαφρά επαγγελματικά οχήματα, μέχρι το 2020. Οι συζητήσεις Επίσης, συνεχίζονται οι διαβουλεύσεις και οι πειραματικές μετρήσεις σχετικά με τον νέο τρόπο μέτρησης των εκπομπών CO₂ από τα οχήματα, σε σχέση πάντοτε με την παλαιότερη μέθοδο (correlationofNEDC-WLTPCO₂emissionvalues). Οι κανονισμοί αυτοί βρίσκονται κάτω από την ομπρέλα των προσπαθειών της ΕΕ για απεξαρτητοποίηση από τον άνθρακα, και τους στόχους μείωσης που έχει θέσει για το 2020 και εντεύθεν.

6.3. Καταγραφή εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου

- 6.3.1.** Σύμφωνα με το νέο Κανονισμό 525/2013, τα κράτη μέλη της ΕΕ πρέπει να υποβάλλουν ετησίως εκθέσεις καταγραφής εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Η τελική εθνική έκθεση της Κύπρου υποβλήθηκε στις 14 Φεβρουαρίου 2014 . Σύμφωνα με την εν λόγω έκθεση, οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου του 2012 μειώθηκαν κατά 4% σε σχέση με το 2011 ενώ σε σχέση με το 1990 αυξήθηκαν κατά 55%.
- 6.3.2.** Στις 10 Απριλίου 2013, υποβλήθηκε η πρώτη έκθεση καταγραφής εκπομπών στην γραμματεία της Σύμβασης Πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή. Η αξιολόγηση της εν λόγω έκθεσης από την γραμματεία δεν έχει ακόμα ολοκληρωθεί

6.4. Προβλέψεις εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου / πολιτικές και μέτρα για μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.

- 6.4.1.** Σύμφωνα με το νέο Κανονισμό 525/2013, τα κράτη μέλη της ΕΕ πρέπει να υποβάλλουν κάθε δύο χρόνια εκθέσεις οι οποίες περιλαμβάνουν τις προβλέψεις των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, και πολιτικές και μέτρα για μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Η τελική έκθεση υποβλήθηκε τον Ιούνιο του 2013. Σύμφωνα με τις προβλέψεις που παρουσιάζονται στην έκθεση οι εκπομπές της Κύπρου θα αυξηθούν κατά 16% μέχρι το 2020 σε σχέση με το 1990 σε περίπτωση που δεν ληφθούν μέτρα. Σε περίπτωση που υλοποιηθούν τα εξαγγελθέντα μέτρα μείωσης εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου οι εκπομπές θα μειωθούν κατά 30% σε σχέση με το 1990.

6.5. Χρηματοδότηση και Κλιματική Αλλαγή

- 6.5.1.** Σύμφωνα με τον Κανονισμό 525/2013, τα κράτη μέλη της ΕΕ πρέπει να υποβάλλουν ετησίως έκθεση στην οποία θα παρουσιάζονται στοιχεία για χρηματοδότηση αναπτυσσόμενων χωρών για αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Η εν λόγω έκθεση υποβλήθηκε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 07 Οκτωβρίου 2014 και παρουσίαζε στοιχεία για το έτος 2013. Η Κυπριακή Δημοκρατία κατά το 2013, όπως και το 2014, δεν είχε συνεισφέρει στη χρηματοδότηση αναπτυσσόμενων χωρών. Λαμβάνοντας υπόψη τα υψηλά επίπεδα του δημόσιου χρέους στην Κυπριακή οικονομία, κρίθηκε σκόπιμη η αναβολή της δέσμευσης της Κύπρου για συνεισφορά στη διεθνή μακροχρόνια χρηματοδότηση της κλιματικής αλλαγής, τα αμέσως επόμενα χρόνια.

6.6. Σύστημα Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπής Αερίων του Θερμοκηπίου

- 6.6.1.** Κατά το 2014 συνεχίστηκε η εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Οδηγίας 2003/87/ΕΚ η οποία μεταφέρθηκε στον Εθνικό μας δίκαιο με την Νομοθεσία Ν110(Ι)/2011 σχετικά με την

θέσπιση Συστήματος Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπής αερίων του θερμοκηπίου εντός της Κοινότητας. Συγκεκριμένα υλοποιήθηκαν τα ακόλουθα:

- 6.6.2.** Υποβολή ετήσιας έκθεσης: Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 21 της Οδηγίας τα κράτη μέλη υποβάλουν ετησίως στην Επιτροπή έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπής στην βάση ερωτηματολογίου που εκδίδει η Επιτροπή. Η Εθνική έκθεση υποβλήθηκε τον Ιούνιο του 2014.
- 6.6.3.** Παρακολούθηση, επαλήθευση και υποβολή εκθέσεων για Αερομεταφορείς: Εφαρμογή των προνοιών του Νόμου 110(Ι)/2011 για τους φορείς εκμετάλλευσης αεροσκαφών ως εξής:
- 1) Εξέταση και έγκριση των σχεδίων παρακολούθησης εκπομπών που υπέβαλαν οι φορείς εκμετάλλευσης αεροσκαφών.
  - 2) Εξέταση των επαληθευμένων εκθέσεων για τις ετήσιες εκπομπές.
  - 3) Άνοιγμα των λογαριασμών φορέα εκμετάλλευσης αεροσκαφών στο Ευρωπαϊκό Μητρώο από τον Εθνικό Διαχειριστή μετά την υποβολή σχετικού αιτήματος και απαιτούμενων πληροφοριών των φορέων εκμετάλλευσης αεροσκαφών.
- 6.6.4.** Αδειοδότηση, παρακολούθηση, επαλήθευση και υποβολή εκθέσεων για Σταθερές Εγκαταστάσεις: εφαρμογή των προνοιών του Νόμου 110(Ι)/2011 για τους φορείς εκμετάλλευσης σταθερών εγκαταστάσεων. Συγκεκριμένα υλοποιήθηκαν τα ακόλουθα:
- 1) Εξέταση και έγκριση των σχεδίων παρακολούθησης εκπομπών που υπέβαλαν οι 11 φορείς εκμετάλλευσης σταθερών εγκαταστάσεων (Τουβλοποιεία, τσιμεντοποιίο, κεραμοποιεία και Ηλεκτροπαραγωγικοί σταθμοί ΑΗΚ).
  - 2) Εξέταση και έγκριση των επαληθευμένων εκθέσεων για τις ετήσιες εκπομπές.
- 6.7. Ευρωπαϊκό Χρηματοδοτικό Πρόγραμμα NER300 - 1^η Φάση – Κατακύρωση ενός Έργου στην Κυπριακή Δημοκρατία**
- 6.7.1.** Στο πλαίσιο του Συστήματος Εμπορίας Εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, συστάθηκε μηχανισμός για τη χρηματοδότηση έργων επίδειξης σε εμπορική κλίμακα που αποσκοπούν στην περιβαλλοντική ασφαλή δέσμευση CO₂ καθώς και καινοτόμων τεχνολογιών ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΑΠΕ), ο οποίος καλύπτει 300εκ.ατ. δικαιώματα από το απόθεμα για νεοεισερχόμενους στο σύστημα εμπορίας εκπομπών.
- 6.7.2.** Στην Απόφαση Κατακύρωσης της ΕΕ ημερ. 18.12.2012 στο πλαίσιο της 1^{ης} Φάσης του χρηματοδοτικού προγράμματος NER300, μεταξύ των 23 επιλεγμένων έργων, συμπεριλαμβάνεται και ένα έργο στην Κυπριακή Δημοκρατία, το «CYCSPeHeliosPower» με τεχνολογία 'Ηλιοθερμικός σταθμός παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας' και ποσό συγχρηματοδότησης από την ΕΕ 46.6 Εκ. Ευρώ το οποίο θα υλοποιηθεί στην Περιοχή «Αχερά» στους Αγίους Ηλιόφωτες.
- 6.7.3.** Τον Απρίλιο του 2013, η ΕΕ εξέδωσε έγγραφα και κατευθυντήριες γραμμές για τον τρόπο υλοποίησης κατακυρωμένων έργων & τις απαιτήσεις σε θέματα παρακολούθησης, διάδοσης γνώσεων και υποβολής εκθέσεων. Στη βάση αυτών, κατά το 2013, το Τμήμα Περιβάλλοντος σε συνεργασία με τον Ανάδοχο του Έργου άρχισαν τις διαδικασίες για την εξασφάλιση των απαιτούμενων αδειοδοτήσεων του Έργου και ετοίμασαν το προσχέδιο της απαιτούμενης σχετικής συμφωνίας μεταξύ ΥΓΑΑ&Π και Αναδόχου «Νομικά Δεσμευτικά Πράξης» για έγκριση από το Υπουργικό Συμβούλιο. Κατά

το 2014 συνεχίστηκαν οι διαδικασίες για εξασφάλιση των αδειών του έργου και αναμένεται να ολοκληρωθούν το 2016.

6.8. Ευρωπαϊκό Χρηματοδοτικό Πρόγραμμα NER300 - 2^η Φάση – Προκήρυξη διαγωνισμού και υποβολή προτάσεων

6.8.1. Τον Απρίλιο του 2013, η ΕΕ προκήρυξε τον διαγωνισμό της 2^{ης} Φάσης στο πλαίσιο του χρηματοδοτικού προγράμματος NER300 και εξέδωσε τα κριτήρια επιλεξιμότητας των έργων και τη διαδικασία αξιολόγησης των αιτήσεων. Ο Υπουργός Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, ως η Αρμόδια Αρχή του Νόμου 110(Ι)/2011, κατάρτισε Επιτροπή Αξιολόγησης του Διαγωνισμού με μέλη εκπροσώπους του Τμήματος Περιβάλλοντος και της Συμβουλευτικής Επιτροπής του εν λόγω Νόμου, η οποία διεξήγαγε την όλη διαδικασία του Εθνικού διαγωνισμού από τον Απρίλιο και μέχρι τον Ιούνιο του 2013. Στην συνέχεια, τον Ιούλιο του 2013 το Τμήμα Περιβάλλοντος υπέβαλε ηλεκτρονικά στην πλατφόρμα της ΕΕ όλα τα απαραίτητα έντυπα των 4 υποβληθέντων εθνικών αιτήσεων και από τον Ιούλιο – Νοέμβριο 2013 περίοδο που εκπονείτο η αξιολόγηση των αιτήσεων από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) προσέφερε υποστήριξη προς τους 4 αιτητές της 2^η Φάσης του διαγωνισμού για διαμόρφωση απαντήσεων στα ερωτήματα από την ΕΤΕπ και ετοίμασε τα αναθεωρημένα έντυπα υποβολής αιτήσεων προς την Επιτροπή.

6.8.2. Στις 3 Μαρτίου 2014, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με ηλεκτρονικό της μήνυμα ενημέρωσε 12 Κράτη Μέλη ότι ένα ή περισσότερα έργα που υποβλήθηκαν έτυχαν θετικής αξιολόγησης από την ΕΤΕπ. Στις 27 Μαρτίου 2014 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή με επίσημη επιστολή της δήλωσε την πρόθεση της για την κατακύρωση των δύο ακόλουθων έργων στην Κυπριακή Δημοκρατία:

1) EOS GREEN ENERGY της εταιρείας Alfa Mediterranean Enterprises Ltd. Το έργο αφορά την κατασκευή και λειτουργία ηλιοθερμικού σταθμού δυναμικότητας 50MWe στην περιοχή Άλασσας –Λεμεσού.

2) Green+ (ZeroEnergyMountains) της Αρχής Ηλεκτρισμού Κύπρου. Το έργο αφορά την ανάπτυξη έξυπνου δικτύου μεταφοράς και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας.

6.8.3. Στις 8 Ιουλίου 2014 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε την Απόφαση Κατακύρωσης στα πλαίσια της 2ης φάσης του χρηματοδοτικού προγράμματος NER300, με τα 2 προαναφερόμενα έργα να παρουσιάζονται στο Παράρτημα Ι της Απόφαση Κατακύρωσης.

6.9. Μεταβατική δωρεάν κατανομή δικαιωμάτων στην ηλεκτροπαραγωγή

6.9.1. Με βάση το άρθρο 24 του Νόμου 110(Ι)/2011 και την Απόφαση της ΕΕ 3260/2012 της 23.5.2012 για τη μεταβατική δωρεάν κατανομή δικαιωμάτων για τον εκσυγχρονισμό της ηλεκτροπαραγωγής στην Κύπρο, το 2014 συνέχισε η υλοποίηση της εν λόγω απόφασης με την έκδοση 3 αναθεωρημένων αδειών για τους Ηλεκτροπαραγωγούς σταθμούς της Αρχής Ηλεκτρισμού Κύπρου (ΑΗΚ), ώστε να ενσωματώνονται οι όροι της Απόφασης της ΕΕ 3260/2012 καθώς και το σύστημα παρακολούθησης και πιστοποίησης των απαιτούμενων επενδύσεων. Ολοκληρώθηκε η παρακολούθηση των επενδύσεων και της συμμόρφωσης με τους νέους όρους αδειοδότησης της ΑΗΚ και εγκρίθηκε η δεύτερη ετήσια έκθεση για την πρόοδο των επενδύσεων που υπέβαλε η ΑΗΚ.

6.10. Δωρεάν Κατανομή Δικαιωμάτων εκπομπών

6.10.1. Με βάση την παρακολούθηση των πραγματοποιούμενων εκπομπών του προηγούμενου έτους, το 2014 έγινε η δωρεάν κατανομή δικαιωμάτων στους φορείς εκμετάλλευσης των σταθερών εγκαταστάσεων. Το 2014 δημοπρατήθηκαν 122.500 δικαιώματα με καθαρά έσοδα για την Κυπριακή Δημοκρατία 623.166 €

6.11. Δημοπράτηση Δικαιωμάτων εκπομπών

6.11.1. Με βάση το άρθρο 21(1) του Νόμου 110(Ι)/2011 από το 2013 τίθενται σε πλειστηριασμό όλα τα δικαιώματα τα οποία δεν κατανέμονται δωρεάν. Με βάση τον κανονισμό της Επιτροπής Αρ. 1031/2010 έγινε ο καθορισμός και η κατανομή των δικαιωμάτων δημοπράτησης των κρατών μελών της ΕΕ. Με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, τον Δεκέμβριο του 2013, εγκρίθηκε σχετική Συμφωνία η οποία υπεγράφη μεταξύ του ΥΓΦΠ&Π και του Χρηματιστηρίου Αξιών Κύπρου για τον εκπλειστηριασμό των καθορισμένων ποσοτήτων δικαιωμάτων στην κοινή Ευρωπαϊκή Πλατφόρμα και είσπραξη του πλειστηριάσματος προς Κυπριακή Δημοκρατία. Το 2014 έγινε η παρακολούθηση της τήρησης των όρων της εν λόγω Συμφωνίας 2014 και της κατάθεσης των ανάλογων ποσών στον λογαριασμό του Κράτους τα οποία ανέρχονται στα €623.166.

6.12. Διαχείριση των εσόδων από την Δημοπράτηση

6.12.1. Σύμφωνα με το άρθρο 21(3) του Νόμου 110(Ι)/2011, τουλάχιστον 50% των εσόδων από την δημοπράτηση πρέπει να διατίθενται για συγκεκριμένους σκοπούς μείωσης εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου από το 2013. Το 2014, το 55% των συνολικών εσόδων από τις δημοπρατήσεις, έχουν χρησιμοποιηθεί από το Τμήμα Δασών, το Τμήμα Γεωργίας και το Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών για λήψη μέτρων για αποφυγή της αποδάσωσης και αύξηση της δάσωσης, για κατεδάφιση κτηνοτροφικών υποστατικών και για διάφορα ερευνητικά προγράμματα. Επίσης μέρος του ποσοστού αυτού έχει χρησιμοποιηθεί για κάλυψη διοικητικών εξόδων που αφορούν τη δημοπράτηση (ΧΑΚ).

6.13. Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή

6.13.1. Στις 16 Απριλίου 2013 η Επιτροπή ενέκρινε την έκδοση Ανακοίνωσης για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή (COM (2013) 216), που δρομολογήθηκε στην βάση της αντίστοιχης Λευκής Βίβλου και διαμορφώθηκε μετά από ευρεία διαβούλευση με τα ΚΜ και όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς από το 2009. Η κοινοτική Στρατηγική για την Προσαρμογή, παρέχει καθοδήγηση για την ανάπτυξη των εθνικών και περιφερειακών σχεδίων δράσης σχετικά με τα μέτρα και τις βέλτιστες πρακτικές προσαρμογής, συμβάλλοντας στην περιβαλλοντική ακεραιότητα και τη συνοχή της κλιματικής /ενεργειακής πολιτικής της ΕΕ, αλλά και στην τήρηση των διεθνών δεσμεύσεων της.

6.13.2. Με την υιοθέτηση της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Προσαρμογή, η οποία αποτελεί το πλαίσιο για την ετοιμασία και εφαρμογή των εθνικών στρατηγικών προσαρμογής και των σχεδίων δράσης σε όλους τους τομείς της οικονομίας, επιδιώκεται η έγκαιρη και αποτελεσματική αντιμετώπιση των αναπόφευκτων επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής σε κάθε κράτος και στο σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης .

6.13.3. Στα πλαίσια του προγράμματος LIFECYPADAPT ολοκληρώθηκε το προσχέδιο της εθνικής στρατηγικής για τη προσαρμογή και πρόκειται να υποβληθεί στο Υπουργικό Συμβούλιο για έγκριση. Η διαμόρφωση βιώσιμης εθνικής στρατηγικής για τη προσαρμογή της

Κύπρου στις παρατηρημένες και προβλεπόμενες μεταβολές του κλίματος και των συνεπειών τους, έγινε στη βάση της αντίστοιχης ευρωπαϊκής στρατηγικής. Περιλαμβάνει το σύνολο μέτρων, δράσεων και βέλτιστων πρακτικών προσαρμογής για το κάθε τομέα της οικονομίας και κάθε ευπαθή κοινωνική ομάδα. Αυτά θα αποτελέσουν τον πυρήνα για την ανάπτυξη των για την ανάπτυξη των τομεακών Σχεδίων Δράσης, ώστε να διασφαλίζεται η έγκαιρη και αποτελεσματική αντιμετώπιση των εκάστοτε συνεπειών της αλλαγής του κλίματος που να ανταποκρίνονται στις ιδιαίτερες συνθήκες και την χρηματοοικονομική δυνατότητα του τόπου μας.

- 6.13.4. Εθνική εκτίμηση κινδύνου:** Βάσει της απόφασης 1313/2013/EU του Συμβουλίου της ΕΕ και του Ευρωκοινοβουλίου, ημερομηνίας 17 Δεκεμβρίου 2013, τα κράτη-μέλη πρέπει να καταθέσουν, μέχρι και το 2016, στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στοιχεία για τις εθνικές Εκτιμήσεις Κινδύνου και Εκτιμήσεις Δυνατοτήτων Αντιμετώπισης. Μία από τις εκ των προτέρων προϋποθέσεις για παραχώρηση χρηματοδότησης από τα ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την περίοδο 2014-2020 είναι η ετοιμασία Εθνικής Εκτίμησης Κινδύνου από τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και φυσικών καταστροφών. Το Τμήμα Περιβάλλοντος, σε συνεργασία με την Πολιτική Άμυνα, προκήρυξε τον ευρωπαϊκό διαγωνισμό περί τα μέσα Οκτωβρίου 2014 για την ανάθεση, σε εμπειρογνώμονες, της ετοιμασίας μελέτης «Εκτίμησης Κινδύνων» στην Κυπριακή Δημοκρατία. Σημειώνεται ότι η Γραμματεία Συντονισμού Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων και Ανάπτυξης, σε προκαταρκτική συνεννόηση, έχει αξιολογήσει το έργο ως άμεσης προτεραιότητας. Η μελέτη αναμένεται να συγχρηματοδοτηθεί στα πλαίσια των προγραμμάτων 2014-2020 με τις εθνικές και κοινοτικές πολιτικές.
- 6.13.5. Πρωτόκολλο για την Προστασία της Μεσογείου Θαλάσσης από τη Ρύπανση που προέρχεται από την Εξερεύνηση και την Εκμετάλλευση της Υφαλοκρηπίδας και του Βυθού και του Υπεδάφους της (Offshore Protocol) της Σύμβασης της Βαρκελώνης.**
- 6.13.6.** Η Κύπρος, ως μέλος της Σύμβασης για την Προστασία της Μεσογείου Θάλασσας κατά της Ρύπανσης, γνωστή ως Σύμβαση της Βαρκελώνης, με τους νόμους «Περί Σύμβασης για την Προστασία της Μεσογείου Θάλασσας από τη Ρύπανση και περί Συναφών Πρωτοκόλλων (Κυρωτικοί Νόμοι) του 1979 και του 2001» έχει κυρώσει το πρωτόκολλο για την Προστασία της Μεσογείου από Ρύπανση που προέρχεται από την Εξερεύνηση και Εκμετάλλευση της Υφαλοκρηπίδας και του Βυθού και Υπεδάφους Θαλασσών (Off-shore Protocol). Σύμφωνα με τις πρόνοιες του Πρωτοκόλλου, αυτό τίθεται σε εφαρμογή με την κύρωση του από έξι τουλάχιστον Μέρη της Σύμβασης. Με την κύρωση του Πρωτοκόλλου από τη Συρία (22/2/2011), αυτό έχει πλέον τεθεί σε εφαρμογή από τις 24/3/2011, και ως εκ τούτου η Κύπρος θα πρέπει να εφαρμόζει τις πρόνοιες του. Σημειώνεται ότι, το Πρωτόκολλο το έχουν κυρώσει μέχρι τώρα η Κύπρος, η Αλβανία, η Λιβύη, το Μαρόκο, η Τυνησία, η Συρία και η Ευρωπαϊκή Ένωση.
- 6.13.7.** Τον Ιούνιο 2014 πραγματοποιήθηκε συνάντηση της Ομάδας Εργασίας για την εφαρμογή του Πρωτοκόλλου όπου παρουσιάστηκε και συζητήθηκε το Σχέδιο Δράσης που θα κληθούν τα Συμβαλλόμενα Μέρη της Σύμβασης της Βαρκελώνης να διαβουλευθούν και να συμφωνήσουν. Το Σχέδιο Δράσης περιλαμβάνει συγκεκριμένους στόχους με χρονοδιαγράμματα που θα συμβάλουν στη δημιουργία και ανάπτυξη προτύπων και καθοδηγητικών εγγράφων εφαρμογής του Πρωτοκόλλου, προγραμμάτων παρακολούθησης και ελέγχου, μηχανισμών ενημέρωσης του κοινού, διακρατικών συνεργασιών, επιστημονικών ερευνών, μηχανισμών οικονομικής στήριξης της

εφαρμογής του Σχεδίου Δράσης κλπ.

- 6.13.8.** Αρμόδια Αρχή για την εφαρμογή του Πρωτοκόλλου είναι ο Υπουργός Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος.
- 6.13.9.** Μέσω του Πρωτοκόλλου προβλέπεται αδειοδότηση και παρακολούθηση, από την Αρμόδια Αρχή, οποιουδήποτε φυσικού ή νομικού προσώπου ο οποίος είναι εξουσιοδοτημένος από την Κυπριακή Δημοκρατία να διεξάγει τις πιο κάτω δραστηριότητες εξερεύνησης ή/και εκμετάλλευσης των ορυκτών πόρων της θαλάσσιας περιοχής της Κύπρου:
- 6.13.10.** Δραστηριότητες επιστημονικής έρευνας που αναφέρονται στους πόρους του βυθού και του υπεδάφους του.
- 6.13.11.** Δραστηριότητες διερεύνησης:
- 1) Σεισμολογικές δραστηριότητες, επισκοπήσεις, χαρτογραφήσεις του βυθού και του υπεδάφους του, δειγματοληψίες,
  - 2) Διερευνητικές γεωτρήσεις,
  - 3) Δραστηριότητες εκμετάλλευσης:
  - 4) Δημιουργία εγκαταστάσεων προς το σκοπό της ανάκτησης πόρων, καθώς και δραστηριότητες συνδεδεμένες με τις πιο πάνω εγκαταστάσεις,
  - 5) Γεωτρήσεις ανάπτυξης,
  - 6) Ανάκτηση, επεξεργασία και αποθήκευση,
  - 7) Μεταφορά στη ξηρά μέσω αγωγών και φόρτωσης πλοίων,
  - 8) Συντήρηση, επισκευές και άλλες βοηθητικές εργασίες.
- 6.13.12.** Απώτερος σκοπός της πιο πάνω αναφερόμενης άδειας είναι η προστασία της Μεσογείου Θάλασσας και πριν τη χορήγηση της, η Αρμόδια Αρχή θα πρέπει να πεισθεί ότι η εγκατάσταση/ εξοπλισμός έχει κατασκευασθεί σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα και τη διεθνή πρακτική και ότι ο χειριστής έχει την τεχνική ικανότητα και την οικονομική δυνατότητα να διενεργήσει τις παραπάνω δραστηριότητες. Η άδεια περιλαμβάνει (ανάλογα με τη δραστηριότητα αδειοδότησης) τα πιο κάτω:
- 1) Προσδιορισμό των δραστηριοτήτων.
  - 2) Περίοδο ισχύος.
  - 3) Καθορισμό γεωγραφικών ορίων της περιοχής που υπόκειται στη χορήγηση της άδειας.
  - 4) Τεχνικές προϋποθέσεις και εξουσιοδοτημένες εγκαταστάσεις.
  - 5) Όρους που αφορούν μέτρα, τεχνικές ή μεθόδους που αποσκοπούν να μειώσουν στο ελάχιστο τους κινδύνους ζημιάς οφειλόμενης σε ρύπανση που προέρχεται από τις δραστηριότητες.
- 6.14.** Κυρώσεις για παράβαση των υποχρεώσεων που απορρέουν από το Πρωτόκολλο ή για τη μη τήρηση εθνικών νόμων ή κανονισμών εφαρμογής του Πρωτοκόλλου ή για τη μη εκπλήρωση των ειδικών όρων που τίθενται στην άδεια.
- 6.14.1.** Κατά το έτος 2014 έχουν εκδοθεί έξι 6 άδειες, πέντε για διερευνητικές γεωτρήσεις, και μια για σεισμολογική δραστηριότητα διερεύνησης.. Σημειώνεται ότι έχει συσταθεί Ad-

hos Επιτροπή, αποτελούμενη από εκπροσώπους των Τμημάτων Αλιείας και Θαλάσσιων Ερευνών, Γεωλογικής Επισκόπησης, Επιθεώρησης Εργασίας, Εμπορικής Ναυτιλίας και της Υπηρεσίας Ενέργειας, η οποία αξιολογεί τις αιτήσεις και συμβουλεύει ανάλογα την Αρμόδια Αρχή.

6.15. Ουσίες που Καταστρέφουν τη Στιβάδα του Όζοντος

6.15.1. Το 1992, η Κύπρος επικύρωσε το Πρωτόκολλο του Μοντρεάλ για τις ουσίες που καταστρέφουν τη στιβάδα του όζοντος και στη συνέχεια όλες τις σχετικές του τροποποιήσεις. Το Πρωτόκολλο του Μοντρεάλ είναι η Διεθνής Σύμβαση με στόχο την προστασία της στιβάδας του όζοντος, μέσα από ένα σταδιακό έλεγχο στη χρήση και τελικά τον τερματισμό της χρήσης ουσιών που την καταστρέφουν. Το 2011 έχει ψηφιστεί ο περί των Ουσιών που Καταστρέφουν τη Στιβάδα του Όζοντος Νόμος 16(Ι)/2011 καθώς και ο Κ.Δ.Π. 66/2011 για τις υποχρεώσεις όσων τις χρησιμοποιούν. Στα πλαίσια του Νομοθετικού αυτού πλαισίου, τέθηκαν σε εφαρμογή όλες οι πρόνοιες τις Κοινοτικής Νομοθεσίας 1005/2009/ΕΚ.

6.15.2. Κατά το 2014 έγιναν έλεγχοι στο τελωνείο από τους υφιστάμενους λειτουργούς καθώς και από λειτουργούς του Τμήματος Περιβάλλοντος ανά το Παγκύπριο. Έχει, επίσης, μειωθεί στο ελάχιστο, σύμφωνα με τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η εισαγωγή των ουσιών αλλά και των προϊόντων που εξαρτώνται από αυτές, από τρίτες χώρες. Η εισαγωγή και εξαγωγή ελεγχόμενων ουσιών γίνεται μόνο με ειδική άδεια από την ΕΕ.

6.16. Φθοριούχα Αέρια του Θερμοκηπίου

6.16.1. Με τον Κανονισμό 842/2006/ΕΚ ρυθμίζονται η συγκράτηση, χρήση, ανάκτηση και καταστροφή ορισμένων φθοριούχων αερίων του θερμοκηπίου, καθώς και η σήμανση και διάθεση προϊόντων και εξοπλισμού που περιέχουν τα αέρια αυτά. Το 2008 υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή οι Κανονισμοί 303/2008/ΕΚ, 304/2008/ΕΚ, 305/2008/ΕΚ, 306/2008/ΕΚ και 307/2008/ΕΚ για την πιστοποίηση εταιρειών και προσωπικού που ασχολούνται με τον σταθερό εξοπλισμό ψύξης, κλιματισμού και αντλιών θερμότητας, μόνιμα συστήματα πυροπροστασίας και πυροσβεστήρες, συσκευές χειρισμού και προστασίας υψηλής τάσης, ορισμένους διαλύτες που περιέχουν ορισμένα αέρια του θερμοκηπίου και μηχανοκίνητα που περιέχουν ορισμένα αέρια του θερμοκηπίου. Με βάση τους Κανονισμούς αυτούς εισάγεται και η υποχρεωτική κατάρτιση και πιστοποίηση του προσωπικού και των εταιριών που ασχολούνται στον τομέα αυτό. Το 2014 ολοκληρώθηκε η διαδικασία στο Συμβούλιο και ακολούθως στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, για την αναθεώρηση τους Κανονισμού για τα φθοριούχα αέρια του θερμοκηπίου. Ο καινούριος κανονισμός ο οποίος εφαρμόστηκε από την 01.01.15, θα είναι πολύ αυστηρός ως προς τις πρόνοιες χρήσης και παραγωγής των εν λόγω αερίων, περιλαμβάνει μεταξύ άλλων α) χρονοδιάγραμμα απόσυρσης των φθοριούχων αερίων, β) αντικατάσταση αυτών με αέρια με χαμηλότερο GWP, γ) αλλαγή στον τρόπο ελέγχου διαρροών από τους χειριστές αερίων σύμφωνα με το GWP του αερίου, δ) επέκταση των υποχρεώσεων ελέγχων διαρροών στα οχήματα, ε) απαγόρευση συντήρησης εξοπλισμού αναλόγως του αερίου που περιέχει, στ) αυξημένες υποχρεώσεις εκθέσεων από τους εισαγωγείς και ζ) ριζοσπαστικές αλλαγές στον τρόπο διάθεσης αερίων στην αγορά (placeonthemarket).

6.16.2. Στο τέλος του 2010 ψηφίστηκαν από την Βουλή σχετικά Νομοσχέδια με σκοπό την εναρμόνιση των πιο πάνω Κανονισμών στην Κυπριακή Δημοκρατία οι οποίοι εφαρμόζονται από τις αρχές του 2011.

- 6.16.3.** Παράλληλα, συνεχίζεται με επιτυχία η αξιολόγηση των χειριστών αερίων στα κέντρα εκπαίδευσης και αξιολόγησης τους. Το Τμήμα Περιβάλλοντος πιστοποιεί τους επιτυχόντες. Ο αριθμός των χειριστών που έχουν πιστοποιηθεί έχει ξεπεράσει τους 2500 και οι εταιρείες που ασχολούνται με φθοριούχα αέρια του θερμοκηπίου έχουν ξεπεράσει τις 500.
- 6.16.4.** Έλεγχοι λαμβάνουν χώρα από λειτουργούς του Τμήματος Περιβάλλοντος ανά το Παγκύπριο για συμμόρφωση με τις πρόνοιες αυτές σε τακτική βάση. Το έτος 2014 οι έλεγχοι αυτοί αυξηθήκαν.